

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Summula clarissimi iurisco[n]sultissimiq[ue] viri
Raymundi**

Raimundus <de Pennaforti>

Colonie, 4.III. 1502

VD16 R 168

Cor custodiri debet a p[er]uersa siue mala cogitat[i]one

urn:nbn:de:hbz:466:1-31223

Summula Raymundi

post mortem. hoc patet maxime per Eua in qua omnes quinque sensus mors subintravit.
 Primum per visum. quia videndo. esus pomi acquisit. Secundo per auditum. quia per
 liis dyaboli acquisit et finem eius per se accepit. Tercio per odoratum. quia per eius
 esus et odoratum infecta fuit. Quarto per gustum. quia per ipsum gustum dei preceptum in
 frangebatur. Sicut dicitur de tactu. Et hoc dictum non est solum repertum in Eua. sed in
 omnibus peccatoribus mundi. nam quicumque datur illi mors subintrat per omnes quinque sensus
 ideo maxime custodiendi sunt ne per eos mors eterna subintret.

¶ Item notandum. magister dicit quod triplex est pollutio carnis. ut patet in littera. et quando sacerdos
 aliquid illarum pollutionum fuerit infectus vel pollutus. tunc non debet celebrare
 missam nisi prius sit confessus. et hoc dictum maxime est intelligendum de primis dua-
 bus pollutionibus. Sed tamen propter reuerentiam sacramenti. tunc etiam potest intelligi de
 tertia. scilicet quando fit ex superfluitate nature. sed si quis confessorem non possit habere statim
 sequenti die. nec etiam per se celebrare. tunc debet aliquid facere ad laudem dei ratione cuius
 dignificat ad celebrandum missam. et postea statim confessorem habere debet.

¶ Ultimo notandum. homo debet custodire cor suum ne aliquo cogitatione pueris
 maculet. iuxta dictum sapientis. cum omni custodia cor tuum custodias. quia ab ipso vis-
 ta procedit si bene custodias. si autem custodia ab ipso trahit mors intrat. et sic dicitur
 beatus Augustinus. Si quis vult saluari deus omnia illa vitare que alliciunt ipsum ad peccatum
 dum. ut puta ludum. diuitias. voluptates et similia. sicut sunt omnia gaudia mundana
 na. ut choree. et sic de alijs. quia si a talibus non desistat a peccatis desistere non potest.
 vii. Cuius tanto sanctus eris. cum pueris puerteris

Propter naturam cursum viri cum muliere
.i. ordinem omnium

Excedit propria. varios modos coeundi
modos .i. manebunt .i. ipuniti

Quorum sunt multi nec dimittuntur inulti
scilicet sodomie .i. peccati .i. peccatorum .i. puniuntur

Dixit modos proprio sceleris reus exprimat istos
scilicet tu peccator

Mandando lesor fieres et non medicina
.i. quomodo .i. vir scilicet mulier

Qualiter iste vel hec expurgitet vel agitetur
.i. incitationibus siue molestationibus

Luxurie stimulis nisi conscius hic homo nescit

Hi sodomie ciues sunt. hi molles. reliquique
.i. in actu coeundi naturali

Sunt in exercitio carnis turpes et ab usu

Discedunt. vir fit femina. femina quoque fit vir

Vir per se peccat. peccat secum mulierque

^{s^c vir} ^{.i. admodū telue assimilat}
Bestiat ille suum corpus. sed beluat illa

Ista viri sit vir. et hic mulier mulieris

Pro vice sic vicem reddunt. sic sexus vterq;
^{.i. eternā dānatōez} ^{.i. ruit} ^{.i. caliam}

Mortis in interitum cadit. heu q' nemo ruinam

^{s^c sexuum} ^{psternūtur} ^{scz libidinō}
Horum cognoscit. sternūtur vulnere ceco

Semen vterq; necat nullo puero pariente
^{.i. mēstruosa} ^{.i. in puerpio} ^{.i. vxoz}

Menstrua si tua sit vel forte puerpera coniung

^{s^c pluge} ^{carnalr} ^{.i. libidinose}
Hanc non cognoscas. nec tangas turpiter illam

Hi pueri inde nec tamen eis valet vxoz

Proijciunt semen alias nec et illud in agrum

^{s^c pctōres} ^{.i. pctā} ^{agnosceres}
Quomodo curares quorum non vulnera scires

^{.i. verecūdia}
Sufficit ecce pudor. obstat procedere nolo

^{.i. supest} ^{.i. pffozzi discretō}
Restat longa via satis est dictum sapienti

^{.i. motus luxurie}
Qui stimulos carnis nouerit vel quis numerauit

Letera committo confessori sapienti

Nic determinat autor de peccatis enormib; que possunt ptingere ho-
minib; in matrimonio. vel etiā inter quēcūq; virū z mulierē dicēs. q' nul-
lus hō dz exercere actū carnalē cū ppria muliere pter cursum nature p mu-
nē. qz tales modi variātes cursum nature sunt multi q' nō manebūt sine
vin dīcta. z oīa talia penitēs dz reuelare sacerdoti ore suo pprio. qz nullus
nouit talia melius nisi ipse q' ppetrauit illa Deinde subdit reprehendendo
sodomitas dicēs. Vos ciues sodomite q' exercetis exercitia carnis vo-
bis est odolendū. Subdit. q' qlitet piciens semen ad locū indēbitū. i. ad
locū aliū q' in mulierē cadit in interitū mortis. z heu nemo cognoscit rui-
nam illoz. Deinde declarat illa pctā sodomitica dicēs. q' tale pctm zo-
domitici fit qn femina coit cū femina. z vir cū viro. vel hō cū aiālī irrōna-
li. qz in tali casu vir testiat corpus suū. z sīr mulier. z sic assilant testijs z
ptingit aliquotiens q' vir cū muliere mutāt loca sua. ita scz q' mulier obti-
net locum viri. z vir obtinet locū mulieris. et in hoc facto ambo incurrūt

bb i

Summula Raymūdi.

mortē q̄tū ad aiā. q̄ peccāt mortālī. Deinde sub dīr alloquēdo p̄fesso-
rem dīcēs. quō tu p̄fessor potēs sanare vulnera tibi nō nota. quasi dīceret
nullo mō. ¶ Deīn excusat se autor dīcēs. q̄ vltērūs nō est p̄cedendum in
enarratōe talīs p̄c̄i. q̄ nīs adhuc multa essent dīcēda de talīb; peccatīs
enormīb; p̄pter eorū enormitatē. tñ hęc dīcta suffīcūt sapientī. ¶ Tūc ibī
(Destrūa sī tua) autor vult q̄ vīr nō d̄z coīre cū vxore sua mōstruosa. vel
in puerperio exīstēte. q̄ sī cognosceret eā z fetū p̄duceret. talīs aut fieret lē-
prosus. aut deformis. aut p̄tinue scabiosus. Subdīr autor z rīdet tacite
questīōnī. p̄ssēt alīqs dīcere. quare nō enarrat autor plura vīcīa p̄tra na-
turam. cū multo plura sūt. Rīdet autor q̄ p̄re nimīa verecūdiā plura
enarrare neq̄ nec vult magīs inde dīcere. s̄ p̄mittit h̄ p̄sīderādū dīcretō
p̄fessorī. quī p̄sītentē desup. īstruere habet.

¶ Primo nota. q̄ licz autor hīc tangat aliquos modos abhominabi-
les. tñ manifeste nō debēt recitari. ne in doctī ex eis informarent z malīs oc-
casio peccādī daret. sed debet p̄fessor p̄sīderare p̄dītōes p̄sītentīs. z fm h̄
moderate z dīcretē īquirere p̄sītentem.

¶ Sc̄do notandū. littera d̄r q̄ vīr p̄ se peccat in se. Pro quo nota. q̄
alīquis peccat tripl̄. sc̄z in deū. in p̄ximū. z in seipm. Tūc alīquis peccat
in deū quādo facit p̄tra eius p̄cepta. In p̄ximū peccat quādo alīqs hō
minū alīquem dīffāmat vel innocētēz punit. Sed in seipm peccat quan-
do alīquis nocet sibi p̄sī. sc̄z q̄ relectat vīres corporīs. z sic de alījs. v̄ p̄tra
in luxuria. ideo dīcit beatus Paulus. q̄ omnis fornicator peccat in pro-
p̄rium suum corpus.

¶ Ultimo nota. q̄ q̄dā sūt p̄c̄a que sūt p̄ p̄cupiscētīā naturalez in
fornicatōe. z q̄dā sūt p̄tra naturā. Un̄ sciendū. q̄ p̄c̄m p̄ p̄cupiscētīā
carnalē in fornicatōe fit inter vīrū z mulierē fm cursum nature. z tal' ope-
ratio est naturalīssīma cū regulatīm fit iuxta statuta m̄ris ecclē. q̄d p̄z p̄
Aristotelē dīcētē sc̄do de aiā. Naturalīssīmū operū est generare sibi sīlē.
Idē etiā d̄r. In naturalīb; desiderijs pauci peccāt. Sed p̄c̄m p̄ p̄cupiscē-
tīā innaturalē. i. p̄tra naturā fit. qñ alīqs hō appetit exercere coitū cūz sibi
nō deputato. q̄ masculus mulierī est deputatus. z mulier masculo. mō sī
p̄tigerit q̄ vīr desideraret exercere coitū cū viro. vel cū bestia. tūc tale p̄c̄m
d̄z p̄tra naturā. z est p̄c̄m sodomīcū z multuz enorme. z talīs hō d̄z esse
p̄ior bestia. vñ Aristo. in ethīcīs. hō p̄rauis p̄ior est bestia.

- talīs morbi .i. sanabilis .i. difficulter
D species lepre nunq̄ curabilis aut vix
.i. singulare p̄c̄m .i. p̄zona .i. familiaris inimicis
D speciale malum. mors prompta domesticus hostis
.i. crudel' obit' hōim .i. p̄c̄orū .i. putredīnis
D fera mors mortis. scelerum scelus. et fecis o fex
.i. detestabilis neq̄tia .i. p̄suetudinē.
D detestanda rabies hominum nec in vsum
.i. pessīma putredo sup oīa vīcīa
Detestanda lues turpīssīma fex victorum.